

تکاپ برای بهبود روابط ایران و مصر

محمد مهدی مظاهری

کارشناس مسائل بین‌الملل

بعد از اینکه آشتی دیپلماتیک ایران و عربستان، موجی از تحولات مثبت در منطقه ایجاد و سایر کشورهای حوزه خلیج فارس را نیز به از سرگیری و یا تقویت روابط با جمهوری اسلامی ایران تشویق کرد، حال خبرها حاکی از آن است که مصر نیز با میانجیگری عراق به دنبال بهبود و از سرگیری مناسبات دیپلماتیک با کشورمان است. بر این اساس، دو کشور که روابطشان از زمان پیروزی انقلاب اسلامی قطع شده، ممکن است بتوانند با وساطت بغداد بار دیگر به سمت همکاری با یکدیگر گام بردارند. اما ایران و منطقه غرب آسیا و خلیج فارس از چه جهانی برای مصر اهمیت دارد و چرا این کشور شمال آفریقا، به فاصله اندکی از بهبود روابط ایران و عربستان، برای بهبود روابط با ایران ابراز تمایل کرده است؟ به نظر دلایل مختلفی در تغییر رویکرد مصر نقش داشته‌اند، متغیرهای اقتصادی؛ مصر کشوری با بیش از ۱۰۴ میلیون نفر جمعیت است که بخش‌های صنعت و کشاورزی آن از مشکل توسعه نیافتگی رنج می‌برد و بخش اعظم درآمدهای ارزی آن از محل بخش خدمات و گردشگری به دست می‌آید. در نتیجه همه‌گیری ویروس کرونا و بحران اوکراین دو بحران جدی بودند که اقتصاد بیمار مصر را به طور اساسی تحت تأثیر قرار دادند؛ همه‌گیری ویروس کرونا، سبب شد تا در آمد حاصل از گردشگری مصر کاهش بی‌سابقه‌ای پیدا کند، همچنین وقوع جنگ روسیه و اوکراینکه حدود ۳۰ درصد از گندم جهان را تأمین می‌کنند مصر را به‌عنوان بزرگ‌ترین واردکننده گندم در شرایط دشواری قرار داده است. بر این اساس به نظر می‌رسد جذب سرمایه‌های خارجی و گردشگران بیشتر، از جمله راهکارهایی هستند که می‌توانند اقتصاد مصر را از سقوط نجات دهند. بنابراین توسعه روابط با کشورهای حوزه خلیج‌فارس از جمله ایران در دستور کار این کشور قرار گرفته است. متغیرهای سیاسی – امنیتی: طی بیش از ۴۰ سال گذشته، مسائلی همچون قضیه فلسطین و پیمان کمپ دیوید در سطح منطقه‌ای و همچنین نگاه متفاوت دو کشور به ساختار حاکم بر نظام بین‌الملل و شرایط آن و نحوه برخورد با قدرت‌های بزرگ در سطح بین‌المللی؛ از جمله عواملی بوده‌اند که سبب واگرایی بین دو کشور شده‌اند. هر چند در مقطع کنونی نیز بسیاری از این اختلافات پابرجا بوده و حتی به‌واسطه افزایش تنش‌های بین ایران و اسرائیل و معلق شدن طولانی مدت برجام، تشدید نیز گردیده‌اند، اما بهبود روابط عربستان سعودی با ایران، این گزینه را پیش روی مقامات مصر گذاشت که با وجود اختلاف بر سر مسائل منطقه‌ای و بین‌المللی، می‌توان به توسعه و بهبود روابط پرداخت و بر نقاط اشتراکی که برای حل و فصل مسائل منطقه لازم است، تمرکز کرد. متغیرهای ژئوپلیتیکی: ایران و مصر در دو سوی منطقه خاورمیانه، دو کشور مهم منطقه‌ای به شمار می‌روند که ویژگی‌های متعددی آن دورا به یکدیگر شبیه ساخته است؛ نقش بی‌پدیل ایران در خلیج فارس، آسیای میانه و قفقاز و نقش بی‌پدیل مصر در دریای سرخ، مدیترانه و شمال آفریقا. بر این اساس، ایران و مصر با هرچقدری از جایگاه ژئوپلیتیک ویژه در منطقه خاورمیانه، نقش مهمی در امنیت این منطقه ایفا می‌کنند، به طوری که حوزه نفوذ و عمق استراتژیک این دو کشور محدود به مرزهایشان نمی‌شود. دولت مصر به خوبی بر این نکته واقف است که منطقه خاورمیانه بر دو تئنگه استراتژیک ایران است، از این رو این کشور برای حفظ منافع اقتصادی، سیاسی و اشتراکات فرهنگی و مذهبی خود در منطقه خلیج فارس، به دنبال حضور مؤثرتر در این منطقه و ارتباط گیری با همه کشورهای آن است. از سوی دیگر، از آنجا که ایران و مصر در منطقه خاورمیانه بر دو تئنگه استراتژیک جهان تسلط دارند، شکاف میان این دو کشور، موجب کاهش اقتدار کارکردی این منطقه ژئوپلیتیک خواهد شد؛ از این رو طبیعی است که طرفین به دنبال چارچوبی مشترک برای توسعه روابط دوجانبه باشند. متغیرهای فرهنگی – تمدنی: ایران و مصر دو کشور تاریخ ساز و تمدن ساز در منطقه غرب آسیا و شمال آفریقا هستند. بدون تردید این دو کشور از دیرباز به عنوان دو ابرقدرت فرهنگی در تاریخ بشریت مطرح بودند. ضمن اینکه روابط حسنه این دو کشور در جهان اسلام به عنوان دو بازیگر بزرگ و مهم، همواره حائز اهمیت بوده است و از این رو، ارتقای روابط بین دو کشور، منافع گسترده‌ای برای منطقه، دو ملت، جهان اسلام و حوزه تمدن اسلامی خواهد داشت. بر این اساس به نظر می‌رسد هر چند سطح اختلافات موجود بین ایران و مصر در مقطع کنونی تفاوت چندانی نکرده، اما تغییر جود دیپلماتیک حاکم بر منطقه پس از بهبود روابط ایران و عربستان و مهیا شدن شرایط برای شکل گیری فضای همکاری و نوعی نظم امنیتی جدید، دولت مصر را ترغیب کرده که از رقابتی منطقه‌ای خود عقب نماند و بکوشد در تحولات منطقه‌ای جدید، سهمی درخور داشته باشد؛ سهمی که می‌یادار و داعیه‌های این کشور برای ایفای نقش جدید در جهان اسلام باشد و هم بتواند گوشه‌ای از بحران‌های داخلی این کشور را برطرف کرده و سامان دهد.

خبر

بازداشت چند شهروند در جمهوری آذربایجان

بنابر گزارش خبرگزاری فرانسه، نهادهای امنیتی و قضائی جمهوری آذربایجان در بیانیه مشترک خود از ۹ نفری که به تلاش برای کودتا متهم شده‌اند، نام برده و از بازداشت افراد دیگری نیز خبر داده‌اند. این دستگیری‌ها در پی آن صورت می‌گیرد که شش تبعه آذربایجانی دیگر نیز در یک پرونده متفاوت در فروردین ماه با ادعای اینکه از سوی سرویس‌های مخفی ایران برای بی‌ثبات کردن اوضاع در جمهوری آذربایجان استخدام شده‌اند، بازداشت شدند. روابط میان ایران و جمهوری آذربایجان پس از آنکه یک فرد مسلح با انگیزه‌های شخصی در زمستان سال گذشته به ساختمان سفارت باکو در تهران حمله کرد با جدی‌تر مواجهه شده است.

آرمان ملی – احسان انصاری: انتخاباتی که نشریه

اکنون میست آن را مهم‌ترین انتخابات سال ۲۰۲۳ اعلام کرد، یکشنبه ۱۴ مه (۲۴ اردیبهشت) در ترکیه برگزار شد و نتیجه‌ای دور از انتظار و فراتر از پیش‌بینی نظرسنجی‌ها رقم نخورد. رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهوری که از سال ۲۰۰۲ حزبش عدالت و توسعه و خودش بر ترکیه حکمرانی کرده‌اند، در انتخابات سال ۲۰۲۳ در مقابل کمال قلیچداراوغلو بی‌قرار گرفت که حزبش برای آخرین بار در دهه ۱۹۷۰ قدرت را در دست داشته و خاستگاه فکری آن نیز از ۲۱ سال پیش و سقوط دولت چپ‌گرای بولنت اچویت به دلیل بروز بحران اقتصادی در کشور، جایگاهی در قدرت سیاسی حاکم پیدا نکرده است. اما چگونه اردوغان برخلاف ۲۱ سال گذشته پیروز قاطع انتخابات نشد؟ شانس پیروزی او و رقیبش در دور دوم چقدر است؟ «آرمان ملی» برای پاسخ به این سوالات و تحلیل فضای انتخابات ترکیه با دکتر حسن هانی‌زاده، تحلیل‌گر روابط بین‌الملل گفت‌وگو کرده است. هانی‌زاده معتقد است؛ «در دور اول انتخابات به دلیل اینکه اردوغان دارای یک شخصیت کاریزماتیک است و به خوبی زبان رسانه و عامه مردم را می‌داند توانست آرای بیشتری نسبت به قلیچداراوغلو به دست بیاورد. این در حالی است

که میزان آرای اردوغان در وضعیت شکننده‌ای قرار دارد و این احتمال وجود دارد که در دور دوم انتخابات ورق برگردد و قلیچداراوغلو به پیروزی دست پیدا کند. دور دوم انتخابات ریاست جمهوری ترکیه در هفتم خرداد ماه برگزار خواهد شد. این در حالی است که نظر می‌رسد فضای انتخابات تفاوت‌های جدی با دور اول انتخابات خواهد داشت» در ادامه این گفت‌وگو را می‌خوانید.

انتخابات ریاست جمهوری ترکیه در شرایطی به دور دوم کشیده شده که جایگاه اردوغان در بین افکار عمومی ترکیه در وضعیت شکننده‌ای قرار دارد. به چه میزان احتمال می‌دهید اردوغان در دور دوم انتخابات شکست بخورد و قلیچداراوغلو به پیروزی دست پیدا کند؟

انتخابات ریاست جمهوری ترکیه که روز یکشنبه برگزار شد یک انتخابات حساس و سرنوشت‌ساز در طول صد سال اخیر تاریخ ترکیه به‌شمار می‌رود که سرنوشت نسل بعدی ترکیه را مشخص خواهد کرد. دو رقیب اصلی این انتخابات یعنی رجب طیب اردوغان و کمال قلیچداراوغلو رقابت نزدیکی را برگزار کردند. این در حالی است که هیچ‌کدام از رقبای انتخاباتی موفق نشدند بیش از ۵۰ درصد آرای انتخاباتی را به دست بیاورند و به همین دلیل انتخابات به دور دوم کشیده شد. در دور دوم انتخابات دو رقیب اصلی بدون حضور کاندیداهای دیگر با هم رقابت خواهند کرد که این نکته می‌تواند در سرنوشت نهایی انتخابات تعیین کننده باشد. به نظر می‌رسد نتیجه انتخابات ترکیه هر چیزی که باشد بسیاری از معادلات منطقه‌ای را به تغییر خواهد داد و شرایط جدیدی را پیش روی این کشور در منطقه به وجود خواهد آورد. در دور اول انتخابات به دلیل اینکه اردوغان دارای یک شخصیت کاریزماتیک است و به خوبی زبان رسانه و عامه مردم را می‌داند توانست آرای بیشتری نسبت به قلیچداراوغلو به دست بیاورد. این در حالی است که میزان آرای اردوغان در وضعیت شکننده‌ای قرار دارد و این احتمال وجود دارد که در دور

حسن هانی‌زاده در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

احتمال پیروزی قلیچداراوغلو در دور دوم بیشتر است

نتیجه انتخابات ترکیه بسیاری از معادلات منطقه را تغییر خواهد داد

کردها و علوی‌ها تلاش می‌کنند اردوغان را از فضای سیاسی ترکیه حذف کنند

قلیچداراوغلو تغییرات اساسی در سیاست‌های منطقه‌ای ترکیه ایجاد خواهد کرد

پایگاه رأی اردوغان در دور دوم انتخابات شکننده خواهد بود

آرای سنان اوغان به سمت قلیچداراوغلو سرازیر خواهد شد

ترکیه به روزهای سرنوشت‌ساز یک قرن اخیر خود رسیده است

دوم انتخابات ورق برگردد و قلیچداراوغلو به پیروزی دست پیدا کند. دور دوم انتخابات ریاست جمهوری ترکیه در هفتم خرداد ماه برگزار خواهد شد. این در حالی است که نظر می‌رسد فضای انتخابات تفاوت‌های جدی با دور اول انتخابات خواهد داشت.

دور دوم انتخابات چه تفاوت‌هایی با دور اول خواهد داشت؟

کمال قلیچداراوغلو در بین علوی‌های ترکیه محبوبیت بالایی دارد. از سوی دیگر اغلب احزاب کرد و کردنبارهای ترکیه طرفدار قلیچداراوغلو هستند. تجربه تاریخی در ترکیه ثابت کرده که طبقه متوسط که طرفدار اردوغان هستند در دور دوم انتخابات اشتیاقی برای حضور در این انتخابات نخواهد داشت. به همین دلیل با توجه به شرایط موجود پیش‌بینی می‌شود که قلیچداراوغلو در دور دوم انتخابات آرای بیشتری نسبت به اردوغان به دست بیاورد و در نهایت به عنوان رئیس‌جمهور ترکیه انتخاب شود. نکته مهم این است که طرفداران قلیچداراوغلو به همراه کردها و علوی‌ها در دور دوم انتخابات با قدرت به پای صندوق‌های رأی خواهند آمد و از قلیچداراوغلو حمایت خواهند کرد. این در حالی است که گفته می‌شود اجداد قلیچداراوغلو دارای رگه‌های کرد و علوی هستند و به همین دلیل این احتمال وجود دارد که علوی‌ها و کردها

در دور دوم انتخابات در پای صندوق‌های رأی حاضر خواهند شد و تلاش خواهند کرد رجب طیب اردوغان را از فضای سیاسی ترکیه حذف کنند. اردوغان در مدت زمامداری خود در ترکیه که بالغ بر دو دهه از آن می‌گذرد با ادبیات تهاجمی با سوریه، عراق، ایران و دیگر کشورهای منطقه داشت و به همین دلیل مشکلات و چالش‌های سیاسی و امنیتی برای ترکیه ایجاد کرد. به نظر می‌رسد قلیچداراوغلو به دنبال رویکرد متفاوتی نسبت به کشورهای منطقه خواهد بود. این در حالی است که وی در عرصه داخلی نیز به دنبال سیاست‌های جدیدی خواهد بود و به همین دلیل با محبوبیت زیادی در داخل ترکیه مواجه شده است. در چنین شرایطی باید عنوان کرد که دور دوم انتخابات ریاست جمهوری در ترکیه از اهمیت زیادی برخوردار خواهد بود و احتمال زیادی وجود دارد که قلیچداراوغلو در انتخابات به پیروزی دست پیدا کند و اردوغان از صحنه سیاسی ترکیه

حذف شود.

سنان اوغان کاندیدای سوم انتخابات ریاست جمهوری ترکیه در دور اول بود که ۵ درصد آرا را به دست آورد. آرای اوغان را به چه میزان در دور دوم انتخابات حائز اهمیت می‌دانید و به چه میزان این احتمال وجود دارد که طرفداران وی در نهایت از قلیچداراوغلو حمایت کنند؟

این احتمال وجود دارد که سنان اوغان با گرفتن امتیازاتی از رئیس‌جمهور آینده آرای خود را به سمت ائتلاف به رهبری قلیچداراوغلو سرازیر کند. در چنین شرایطی احتمال پیروزی قلیچداراوغلو به مراتب بیشتر از گذشته خواهد شد. احتمالی که به واقعیت نزدیک است و اوغان در نهایت چنین تصمیمی خواهد گرفت. من فکر می‌کنم انتخابات دور دوم ریاست جمهوری ترکیه شرایط کاملاً متفاوتی را نسبت به دور اول خواهد داشت و این احتمال وجود دارد که شاهد یک ائتلاف گسترده و سراسری برای پیروزی قلیچداراوغلو در انتخابات خواهیم بود. به هر حال سیاست‌های اردوغان برای مردم ترکیه آشکار است و

محمد حسن آصفری:

گروسی سخنگوی آمریکایی‌ها شده است

خصوص سخنان اخیر مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی اظهار داشت: سخنان اخیر آقای گروسی، حرف‌های خودش نیست؛ او سخنگوی آمریکایی‌ها شده است. او برای اهداف و برنامه‌های آمریکایی‌ها و رژیم صهیونیستی کار می‌کند، رفتارهای چندگانه او در مواجهه با ایران نشان می‌دهد، نگاهش در موضوع برجام کاملاً سیاسی و نه فنی است. آقای

نگره

آدرس ۴۰ میلیارد دلار پول صندوق توسعه را بدهید

سخنان مهدی غضنفری، رئیس صندوق توسعه ملی و وزیر صمت در دولت دوم محمود احمدی‌نژاد در مورد تسهیلات این نهاد مورد توجه کارشناسان و اقتصاددانان مختلفی قرار گرفت. غضنفری اظهار کرد که از کل منابع ۱۵۰ میلیارد دلاری صندوق، ۱۰۰ میلیارد دلار آن توسط دولت‌ها برداشت شده، ۴۰ میلیارد دلار باقی پرداخت شده و تنها حدود ۱۰ میلیارد دلار باقی مانده است. غضنفری در گفته‌های دیگر اظهار می‌کند که این ۱۰۰ میلیارد دلار وام به دولت‌ها بلاعوض نبوده و باید بازگردانده شود. وی بلافاصله مدعی می‌شود: «البته دولت سیزدهم پشتیبان صندوق توسعه ملی در وصول مطالبات است.» به گفته این اقتصاددانان، با توجه به شرایط تحریمی کشور، برداشت دولت‌ها از صندوق طبیعی است. به گفته رئیس سابق سازمان برنامه و بودجه در حال حاضر نیز دولت از منابع صندوق برداشت می‌نماید، اما مسئول بازپرداخت اقساط برداشت ۱۰۰ میلیارد دلاری، دولت فعلی است و چگونه ممکن است که دولت هم‌زمان هم از صندوق برداشت نماید و هم به گفته رئیس صندوق توسعه ملی، یار صندوق در وصول مطالبات باشد. علاوه‌بر برداشت‌های دولتی، رقمی که بسیار مورد ابهام کارشناسان است، ۴۰ میلیارد دلار تسهیلات پرداختی به بخش غیردولتی است. صندوق توسعه ملی مانند شبکه بانکی لیست ابردهکاران خود را شفاف اعلام کند و بگوید این کدام شرکت‌ها و موسسات هستند که اقساط وام خود را پرداخت نمی‌کنند. حتی سید احمدرضا دستغیب، رئیس دیوان محاسبات کشور نیز محرمانه بودن گزارشات صندوق را غیرقابل قبول خواند. وقتی نهادهای نظارتی زیر خواهان افشای این موارد هستند، دلیل امتناع غضنفری، رئیس صندوق از اعلام لیست بدهکاران به مباحثه و مجادلات مختلفی در میان کارشناسان داخلی دامن‌زدن است.

بخش خصوصی واقعی بی‌نصیب از منابع صندوق توسعه

رئیس اتاق بازرگانی پیش از این عنوان کرد که تنها ۱۵ درصد از کل اقتصاد کشور در اختیار بخش خصوصی قرار دارد، فعالان واقعی و غیروابسته بخش خصوصی و اعضای اتاق بازرگانی همیشه از این مسأله که منابع صندوق به بخش خصوصی واقعی پرداخت نمی‌شود، انتقاد کرده‌اند. هرچند جزئیات وام‌ها از سوی صندوق اعلام نمی‌شود، اما علیرضا صالح، عضو هیات عامل و معاون منابع و مصارف صندوق توسعه ملی، در مصاحبه‌ای اظهار کرد که «حدود نیمی از ۴۰ میلیارد دلار منابع صندوق به نهادهای عمومی غیردولتی پرداخت شده است.» عنوان نهادهای عمومی غیردولتی اغلب برای خصولتی‌های برده می‌شود. برای نمونه در خبرها اعلام شد که صندوق توسعه ملی ۴۶ نیروگاه تولید برق تسهیلات پرداخت کرده است، اغلب نیروگاه‌های اصلی تولید برق کشور در اختیار همین نهادهای خصولتی قرار دارند. مالک شریعتی نیاسری، نماینده مجلس و عضو کمیسیون انرژی اخیراً این نیروگاه‌ها را متهم کرد که قاچاق اصلی سوخت در کشور توسط آنها انجام می‌شود. با وجود منابع کلان هزینه شده در نیروگاه‌ها، به گفته متخصصان هنوز زیرساخت‌های بسیاری از آن‌ها فرسوده و نیازمند اورهال است، پرسش اساسی این است که مالکین نیروگاه‌ها پول‌های صندوق را در کجا هزینه کرده‌اند. در بخش نفت نیز منابع کلانی از سوی صندوق پرداخت شد، اما بسیاری از این پروژه‌ها پیشرفت کندی دارند. بنابر این پرسش منطقی این است که آیا این نهادهای اقساط خود را پرداخت می‌کنند؟ آیا اصل و وثیقه‌ای بابت این منابع هفتقت از این مراکز دریافت شده است؟ علاوه بر ۲۰ میلیارد دلار خصولتی‌ها، اگر آنگونه که مسئولین صندوق ادعا می‌کنند، ۲۰ میلیارد دلار دیگر به بخش خصوصی و تعاونی واقعی پرداخت شده، چه دلیلی دارد که مسئولین صندوق علاقه‌ای به افشای نام بدهکاران خود ندارند و در برابر همه درخواست‌ها برای اعلام نام این موسسات و اشخاص مقاومت می‌کنند. جالب آنکه علیرضا کنگرلو، مسئول دفتر غضنفری در صندوق توسعه ملی، در مصاحبه‌ای پیشنهاد کرد که مولدسازی اموال نمولد نیز از کاتال این صندوق انجام گیرد. دید... این خدائیان، رئیس سازمان بازرسی نیز یکی دیگر از چالش‌های صندوق را عدم بازپرداخت تسهیلات اعطایی به بخش دولتی و تعاونی و بخش خصوصی عنوان کرد و گفت: بیش از ۲۰۰ مورد تسهیلات برای بیش از ۴۰۰ بار استعمال شده است و برخی طرح‌ها تا ۸ بار هم امهال داشته‌اند. پرسش دیگر منتقدان این است که این چگونه بدهکاری است که به جای فشا به او وضبط و تاق تسهیلات وی به دفعات استمهال می‌گردد! مهدی غضنفری در یک سخنرانی با ذکر مثال‌های از صندوق‌های مشابه صندوق ملی توسعه، با اشاره به تنوع شیوه‌های سرمایه‌گذاری در صندوق‌های ثروت ملی جهان اعم از خرید سهام، اوراق قرضه، املاک مستغلات، اعلام کرد: صندوق‌ها بسیار ریسک‌گریز هستند و در سرمایه‌گذاری خود به دنبال ریسک کمتری هستند. طبیعتاً این ریسک‌گریزی باید در قالب گزارش‌های شفاف به مردم به اثبات برسد. مثال‌های که مهدی غضنفری به آنها اشاره کرد، صندوق‌های مانند صندوق گروت نروژ هستند که در سایت خود تا یک یورو آخر از منابع و مصارف و همچنین تسهیلات و سرمایه‌گذاری‌های خود را به اطلاع شهروندان می‌رسانند.